

The practical significance. The results of the study constitute an important theoretical material for practical use in the field of development of sacred art in Ukraine, in university practice – while reading special courses on the history of icon painting and separate sections of theoretical courses devoted to the culture and art of Ukraine. This work can also be used in further research on similar topics, in collections of articles that study the same problem.

Key words: holy warrior, Eustachius Plakida, Volodymyr the Great, religious art.

Надійшла до редакції 26.10.2018 р.

УДК 793.31(477.82=161.2)+793.071(092)

НАРОДНІ ТАНЦІ ВОЛИНІ І ВОЛИНСЬКОГО ПОЛІССЯ У ФОЛЬКЛОРНО-ЕТНОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ МИКОЛИ ПОЛЯТИКІНА

Степанюк Ігор Віталійович – кандидат мистецтвознавства,
викладач хореографічних дисциплін, Луцький педагогічний коледж, м. Луцьк
orcid.org/0000-0001-9324-2655
GorikArtist@ukr.net

Здійснено аналіз народних танців Волині і Волинського Полісся у фольклорно-етнографічних дослідженнях Миколи Полятикіна, який зробив значний внесок у пошук та поширення відомостей про народне хореографічне мистецтво краю. Відзначено, що М. Полятикін комплексно підійшов до фіксації польок, вокально-хореографічних композицій, ігор та обрядових дійств літературно-графічним способом і надав вказівки щодо розміщення учасників на сцені, драматургії, переміщення, зробив опис хореографічної лексики й стилістики виконання рухів.

Ключові слова: танці Волині, народні танці, М. Полятикін, полька, фольклор, вокально-хореографічна композиція, хореографія, хореографічна лексика, ігри.

Постановка проблеми. Дослідження культурно-мистецьких надбань окремих регіонів, визначення їх ролі в загальноісторичному культуротворчому процесі є справою культурного престижу держави Україна. До таких регіонів належить і Волинь – один із найбагатших в етнокультурному плані регіон України.

Історично так склалося, що перебуваючи під іноземним гнітом упродовж тривалого часу, вона стояла осторонь загальноукраїнського культурного розвитку. Разом із тим, вплив пануючих держав зумовив виникнення характерних мистецьких особливостей Волинського краю, визначив його спорідненість із сусідніми регіонами та державами. Саме культура Польщі, Білорусії, Литви та інших країн відіграла значну роль у становленні як лексичних, так і стилістичних особливостей танцювального мистецтва Волині.

На жаль, в умовах відсутності універсальної системи запису народних танців, сьогодні неможливо достовірно відтворити їх генезу та розвиток. У цих умовах важливості набувають матеріали фольклорно-етнографічних експедицій, що активізувалися в Україні в середині ХІХ – поч. ХХ ст., у результаті яких маємо обмежену, але надзвичайно корисну інформацію про народні танці. Актуально з таких позицій проаналізувати праці М. Полятикіна.

Огляд останніх публікацій. Сучасне хореознавство все більше зосереджується на накопиченні та систематизації ареальної інформації. Монографічні праці К. Балог [1], Я. Демківа [2], Б. Кокуленка [3], В. Тітова [9], І. Степанюка [7], М. Полятикіна [4-6] розширюють географію наукового пошуку, охоплюючи матеріал танцювальних культур більшості регіонів України. Ці роботи відкрили новий етап дослідження українського народного танцю в усіх його локальних різновидах.

Фольклорно-етнографічний доробок М. Полятикіна стає у нагоді при проведенні сучасних досліджень Волині. Однак системної розвідки з позиції аналізу записів народних танців у працях М. Полятикіна проведено не було.

Мета статті – виявити й проаналізувати танці Волині і Волинського Полісся у фольклорно-етнографічних дослідженнях М. Полятикіна.

Виклад матеріалу дослідження. Заслужений працівник культури України, лауреат премії ім. акад. А. Кримського – Микола Андрійович Полятикін (1948–2013 рр.). Народився у с. Ковьонки (тепер селище Шалигіне) неподалік останньої гетьманської столиці України м. Глухова на Сумщині. Після закінчення восьмирічки вступив на хореографічне відділення Гадяцького культурно-освітнього училища. Але невдовзі відділення розформували. Врятував майбутніх хореографів директор Луцького культурно-освітнього училища В. Чеблін, який забрав усю групу на Волинь [4; 106].

У 1967 р. М. Полятикін успішно закінчив Луцьке культурно-освітнє училище. Молодого спеціаліста запримітили брати Шапови – Петро Данилович очолював Торчинський будинок культури, Анатолій Данилович був художнім керівником заслуженого народного ансамблю пісні і танцю України «Колос». М. Полятикін запросили на посаду головного балетмейстера колективу, в якому він пропрацював до кінця життя [4; 106].

Поряд із торчинським колективом «Колос» хореограф працював в ансамблі пісні і танцю «Любисток» у с. Локачі, де на місцевому матеріалі здійснив оригінальні постановки обрядової тематики: «Осокорські веснянки», «На Великдень», «На околиці Локацької вуйми», «Колпитівські забави» та ін. У творчій співпраці із заслуженим працівником культури України, хормейстером Я. Матульком побачила світ монографія «Локацька вуйма» з описами вокально-хореографічних композицій, ігор, обрядових дійств та танцювальних мелодій.

Вокально-хореографічна композиція «Осокорські веснянки» створена на основі хороводів і танців, що побутували в с. Осокорськ Локачинського р-ну. Фольклорний матеріал записано М. Полятикіним у 1985 р. від жителя цього села В. Франчука (1936 р. н.). Композиція складається з 3-х частин – «Крутевоє деревце», «Ой весна красна» і «Осокорська полька» [5; 7].

Вокально-хореографічна композиція «Колпитівські забави» створено на основі фольклору, що побутував у с. Колпитів Локачинського р-ну. Хореографічну лексику і пісні він записав від Ольги Трофимюк [5; 29].

Вокально-хореографічна композиція «На Великдень» записана хореографом від фольклорного ансамблю сіл П'ятикори і Дорогиничі Локачинського району Волинської області у 1991 р. [5; 13].

Відтворюється обстановка першого дня Пасхи. Перед обідом до церкви сходяться люди, по святковому одягнуті. Приходять батьки з дітьми, хлопці, дівчата. Чоловіки приносять крашанки, писанки і, цокаючись, христосаючись, випробовують їх на міцність (на цей день кожен вибирає вдома найміцніше яйце з надією вибити якнайбільше так званих пушок – побитих крашанок, які забирає собі) [5; 13].

Так розважаються чоловіки і старші хлопці. Молодші вилазять на дзвіницю і б'ють у дзвони. У цей час жінки, дівчата, діти грають на майдані біля церкви в ігри, водять хороводи.

Окрім вокально-хореографічних композицій М. Полятикін записав чимало ігор. Такими іграми є «Міст» та «Явір». До цих ігор запрошуються хлопці та дівчата, двоє стають обличчям один до одного, беруться за руки і піднімають їх угору, утворюючи прохід. Усі інші учасники вишиковуються попарно в чергу і проходять попід руками, наспівуючи наступні слова:

Явір, явір, яворові люди,

Де ж ви бували?

– *Моста будували*

– *Для кого ж то моста?*

– *Для пана старости.*

Десять коней пропускали, а одного затримали [5; 16].

На словах «А одного затримали» руки опускаються і ця пара, і та пара, яка підійшла на ці слова затримується. Дається викуп крашанками або поцілунком. Гра повторюється стільки разів, скільки є бажаючих продовжувати гру. Потім хтось пропонує іншу гру.

Такою грою може бути гра «Жучок». Учасники стають попарно один до одного обличчям. Беруться за руки навхрест, утворюючи живу доріжку. Двоє хлопців (якщо нема хлопців, то і дівчата) беруть дівчинку чи хлопчика і підтримуючи з двох сторін за руки, проводять по утвореному з схрещених рук мосту, зупиняючись і погойдуючи в ритм слів біля кожної пари. При цьому учасники наспівують наступні слова:

Ой вилетів жук

Та й на воду – «пук!»

Вийшла його стара мати.

Стала жучка рятувати,

Грай, жучку, грай,

Дай ручку дай.

Тобі – ручка, мені дві.

Тобі – лихо, мені – ні.

Грай, жучку, грай,

Дай ручку, дай.

Ой вилетів жук

Та й на долину – «пук!»

*Ходить жучок по долині,
А жучиха по драбині.
Граї, жучку, граї,
Дай ручку дай.
Граї, жучку, граї,
Недалеко край [5; 18].*

Але незважаючи на всі фольклорно-етнографічні дослідження М. Полятикіна, найбільше його увага була зосереджена на вивченні та дослідженні волинських польок. Балетмейстер здійснював їхні літературно-графічні записи, класифікацію, описував лексичні та стилістичні особливості, манеру виконання.

На Волині досі існують автентичні танці і рухи, що мають свою історію, ареал побутування, виконавські особливості. Та серед усіх волинських танців основною й найпопулярнішою є полька. Етимологія цього слова походить від чеського слова «пулка» або половина, пів кроку. Цей народний чеський танець своїм другим життям завдячує балетові, через який у XVIII, особливо ж другій пол. XIX ст., набувши популярності у салонах знаті, повертається до міської бідноти та сільського люду [6; 141].

Приходить полька і в Україну, збагачуючись народним колоритом та палітрою рухів. В основі танцю лежить любов та відносини чоловіка до жінки, а не просте механічне виконання рухів. Хто кого любить, того й вибирає до танцю. В Україні полька стає найулюбленішим танцем закоханих, які наповнили його високим змістом.

Полька – парний танець, що танцюється по колу і символізує похід двох начал – чоловічого і жіночого, шляхом сонця. Його можна було б назвати ще й сонячним танцем, оскільки він завжди веселий та радісний. Як і в реальному союзі двох закоханих, де є прелюдія залицяння, освідчення, часом із непередбачуваними подіями, так і в польці є елегантний плавний політ, ажурні легкі кроки, стрімкі вибивання та присядки, заморочливі парні повороти та виверти. Не кажучи вже про жести руками та погляди [6; 142].

На Волині зустрічаються елементи, що своїм корінням сягають ще у глиб мисливських і пастушо-хліборобських традицій і відтворюють прадавні ритуальні трясучки і виверти, присядково-злетові оберти, підскоки, міміку та жести. Власне, й прикарпатські парні крутки і притупи, закарпатські плечові трясучки і наддніпрянські вибивання – це вже лише спогади ще давнішої предківської культури, що залишається у цьому мандрівному танці двох закоханих. Деякі з дослідників, говорячи про лексичні нюанси польок, звертають увагу на їх знакову мову, прочитання якої нажалі втрачена [6; 142].

Багато хто сприймає польку лише у весільному контексті, хоча цей танець настільки саморозвинувся, опанувавши національну архаїку, що давно вийшов за межі свого первісного значення. Можливо, саме ця нова здатність змусила декого засумніватись навіть у самому чеському чи салонному походженні польок.

Дослідники танцювального мистецтва звернули увагу, що за своєю морфологічною структурою половина оберту кроку-польки схожа з гуцульським ходом крутитися, а відтак могла стати тим первісним елементом, на основі якого і виник танець. Це виправдано і композиційно, оскільки малюнки, фігури танцю бально-салонну хореографію відторгли як чужорідне, штучно створене і повернулись в прадавнє «коло». Теоретики-хореографи такі зміни потрактували як асиміляцію з місцевими композиційними прийомами.

Існують польки, присвячені певним особам, наприклад: «Маня», «Настя», «Олеся», «Паша», «Макарова». Часто саме назви вказують на лексичну своєрідність та образно-тематичну приналежність танцю – «Дрібонька», «Скора полька», «Крутяшка», «Підбивка»; на місце побутування – «Любешівська», «Кременецька», «Гуцульська», «Буковинська», «Киянка», «Галичанка»; запозиченні від бальної хореографії – «Кокетка», «Радість», «В ніч карнавалу», «Куколка». Деякі польки перетерпіли не одне переінакшення і навіть стали національними виразниками як от: «Чеська», «Українська», «Австрійська», «Варшавська» [6; 142].

Щодо Волинських польок, то вони збагачувалися за рахунок польського, литовського, білоруського фольклору й творилися впродовж віків. Адже український народ неохоче приймав танці інших народів, а якщо й приймав, то на їх основі прагнув створити своє. Тим дивніше, що полька сприймається як невід'ємний елемент української культури. Українці вважають його скоріше польським танцем, ніж чеським.

На Волині молодь польки танцювала по клунях і винайнятих для вечорниць вдовиних хатах, ніби ховаючи своє мистецтво від стороннього погляду, таємно тренуючись для майстерного

оволодіння полькою або ж півкроківкою. Цьому прикладом є рухи польки «Шуруха». Цей танець кадрилиного плану зафіксований М. Полятикіним у с. Мовчанів Локачинського району. Його танцювали у старосвітських клунях, а через те, що там мало місця і молодь змушена була виконувати не широкі, а дрібні рухи, то шурувала по підлозі постоломи чи чобітьми, створюючи при цьому автентичні рухи [4; 61-62].

Волинський танець ігрового характеру «Гарбуз-полька» записаний у с. Шепель Луцького району. Головною особливістю цього танцю є основний крок, в якому виконується моталочка тільки на одну ліву ногу і потрійний притуп, що весь час повторюється.

У польці «Марусина» використані рухи з сіл Ситниця та Галузія Маневицького району. Танець складається з двох частин. Перша частина виконується в помірному темпі у вигляді переспівок між дівчатами і хлопцями, що злегка пританцювують. Друга частина виконується у досить швидкому темпі [4; 77]. Тут використані тинки та швидкі оберти на високих півпальцях, синкоповані удари, різкі переступання, моталочки, характерні для цієї місцевості. Невід'ємною частиною цього танцю є красування та пританцювання один навпроти одного та рух по колу спершу в один бік, тоді у протилежний, але, в який би бік виконавці не танцювали, зустрічаються завжди лівим плечем.

Волинська старовинна полька «Грайка» – парний танець, побудований на основі танцювальних рухів, що побутують у селах Шепель та Богушівка Луцького району. Танець виконується грайливо, м'яко з ігровими переходами від однієї фігури до іншої. У танці партнери постійно контактують один з одним, підкреслюючи цим його грайливий характер [4; 7-8]. «Грайка» існує в побуті і сьогодні. Його виконують на різних вечорах, весіллях, родинних гостинах. Він складається з трьох частин. Дві частини швидкі, а третя – повільна (в народі називають «трію»).

Цікаві та неповторні польки зібрані М. Полятикіним в с. Жашковичі Іваничівського району. У них основний рух виконується увесь час із лівої ноги, починаючи переступанням, просуваючись по колу за годинниковою стрілкою. З'єднані в зап'ястях руки тримають на рівні плечей і злегка похитують ними.

Танець «Душка» побутовув у різних куточках Волині і виконувався трійками – дві дівчини і один хлопець у досить швидкому темпі і грайливому характері. Це дійство відбувалося під час дарування короваю, використовувалися різні оберти як у трійках, так і в парах, перемінні кроки з підскоками, моталочки, тинки, біг і оплески під ногою, поліський ключ та ін. [4; 17].

Весільний танок «Похода», записаний у с. Невір Любешівського та Залухів Ратнівського районів, виконувався після закінчення весілля під час поділу короваю. По черзі пританцювуючи, пари йшли у похід до троїстих музик і виспівували різні жартівливі частівки або триндички, тримаючи в руках весільні шишки. Рухи, виконували танцюристи у таких танцях, важко описати – їх безліч. Це, зокрема, різні удари подошвою, оберти по одному і в парах тощо [4; 101].

Хореографічна лексика волинських польок тісно пов'язана з музикою. При виконанні руху важливе значення має його зв'язок із метроритмічною будовою музичного супроводу, його темпом, ритмом, динамікою. Так, полька – дводольний танець у помірному-швидкому темпі. Музичний супровід відтворює манеру та характер виконання того чи іншого *па*. За своїми формами волинські польки поділяються на двочастинні та тричастинні мелодії.

М. Полятикін – один із небагатьох українських хореографів, який у своїй творчості безпосередньо звертався до автентичного танцювального фольклору Волині і Волинського Полісся. Впродовж сорока років у пошуках самобутніх зразків традиційної народної хореографії об'їздив майже всі села та містечка області. Старовинні народні танці, які сьогодні вже не побутують, – отримали своє друге життя в народно-сценічних варіантах у програмах провідних ансамблів області [6; 143].

Висновки. Результати проведеного дослідження засвідчили, що М. Полятикін одим із перших комплексно підійшов до фіксації народних танців Волині і Волинського Полісся, застосовуючи словесний та літературно-графічний способи. Окрім літературно-графічного запису, він здійснив також опис танцювальних рухів, визначив стилістику та манеру їх виконання. Матеріали, оприлюднені хореографом, свідчать про широку палітру вокально-хореографічних композицій, ігор, обрядових дійств та танців, зокрема польок.

У своїх фольклорно-етнографічних дослідженнях він переконливо довів, що полька, як характерний танець, притаманний багатьом регіонам України, але найбільш поширеним і розвиненим він є на Волині. Цей факт пов'язаний, очевидно, з тим, що саме в цьому регіоні панують неповторні мелодії та специфічна хореографічна лексика. Досліджуваний М. Полятикіним танець віддавна прижився і став навіть емблемою, «візитною карткою» місцевої фольклорної традиції.

Запропонований матеріал не претендує на вичерпність, а представлений в аспекті накреслення можливих подальших розвідок щодо народних танців Волині.

Список використаної літератури

1. Балог К. Танці Закарпаття. Ужгород : Госпрозрахунковий РВВ комітету інформації, 1998. 144 с.
2. Демків Я. Ярослав Чуперчук. Феномен гуцульської хореографії. Коломия : Вік, 2001. 168 с.
3. Кокуленко Б. Степова Терпсихора. Кіровоград : Степ, 1999. 212 с.
4. Полятикін М. Народні танці Волині і Волинського Полісся у записах Миколи Полятикіна. Луцьк, 2005. 108 с.
5. Полятикін М. Локацька вуйма: вокально-хореографічні композиції, ігри, обрядові дійства, танцювальні мелодії, українські народні пісні у записах Миколи Полятикіна і Ярослава Матулька. Луцьк, 2006. 196 с.
6. Полятикін М. Польки. Народні танцювальні мелодії і танці Волині та Волинського Полісся. Луцьк, 2011. 148 с.
7. Степанюк І. Вокально-хореографічна культура Волині другої половини ХХ – початку ХХІ століття: джерела та сучасні тенденції функціонування: автореф. дис...канд. мистецтвознавства: 26.00.01 – «Теорія та історія культури». Івано-Франківськ, 2017. 24 с.
8. Танці Волині з репертуару самодіяльного народного ансамблю танцю «Волинянка». Київ : Мистецтво, 1973. 173 с.
9. Тітов В. Народні подільські танці. Хмельницький : Поділля, 2000. 151 с.

References

1. Baloh K. Tantsi Zakarpattia. Uzhhorod : Hosprozrahunkovyi RBB komitetu informatsii, 1998. 144 s.
2. Demkiv Ya. Yaroslav Chuperchuk. Fenomen hutsulskoi khoreohrafii. Kolomyia : Vik, 2001. 168 s.
3. Kokulenko B. Stepova Terpsikhora. Kirovograd: «Step», 1999. 212 s.
4. Poliattykin M. Narodni tantsi Volyni i Volynskoho Polissia u zapysakh Mykoly Poliattykina. Lutsk, 2005. 108 s.
5. Poliattykin M. Lokatska vuima: vokalno-khoreohrafichni kompozytsii, ihry, obriadovi diistva, tantsiuvalni melodii, ukrainski narodni pisni u zapysakh M. Poliattykina i Yaroslava Matulka. Lutsk, 2006. 196 s.
6. Poliattykin M. Polky. Narodni tantsiuvalni melodii i tantsi Volyni ta Volynskoho Polissia. Lutsk, 2011. 48 s.
7. Stepaniuk I. Vokalno-khoreohrafichna kultura Volyni druhoi polovyny XX – pochatku XXI stolittia: dzherela ta suchasni tendentsii funktsionuvannia: avtoref. dys. kand. mystetstvoznavstva: spets. 26.00.01 – «Teoria ta istoria kultury». Ivano-Frankivsk, 2017. 24 s.
8. Tantsi Volyni z repertuaru samodiialnoho narodnoho ansambliu tantsiu «Volynianka». Kyiv : Mystetstvo, 1973. 173 s.
9. Titov V. Narodni podilski tantsi. Khmelnytskyi: Podillia, 2000. 151 s.

**НАРОДНЫЕ ТАНЦЫ ВОЛЫНИ И ВОЛЫНСКОГО ПОЛЕСЬЯ
В ФОЛЬКЛОРНО-ЭТНОГРАФИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЯХ НИКОЛАЯ ПОЛЯТЫКИНА**

Степанюк Игорь Витальевич – кандидат искусствоведения,
преподаватель хореографических дисциплин, Луцкий
педагогический колледж,
г. Луцк

Осуществлен анализ народных танцев Волини и Волинского Полесья в фольклорно-этнографических исследованиях Николая Полятыкина, который внес значительный вклад в поиск и распространение сведений о народном хореографическом искусстве края. Отмечено, что Н. Полятыкин комплексно подошел к фиксации полек, вокально-хореографических композиций, игр и обрядовых действий литературно-графическим способом и предоставил указания по размещению участников на сцене, драматургии, перемещения, сделал описание хореографической лексики и стилистики исполнения движений.

Ключевые слова: танцы Волини, народные танцы, М. Полятыкин, полька, фольклор, вокально-хореографическая композиция, хореография, хореографическая лексика, игры.

**FOLK DANCES OF VOLYN AND VOLYN POLISSIA IN FOLKLORE-ETHNOGRAPHICAL
RESEARCHES OF MYKOLA POLIATYKIN**

Stepaniuk Ihor – candidate of Art (PhD), tutor of
choreographical subjects, Lutsk pedagogical college,
Lutsk

The folk dances of Volyn and Volyn Polissia in folklore-ethnographical researches of Mykola Poliattykin, who contributed a lot to searching and spreading information about folk choreographical art of the region, are analyzed in the article. The author of investigation mentions that Mykola Poliattykin used complex approach to polka definition, vocal-choreographical compositions, games and rituals, using literature-graphical method and gave the recommendations on how to locate the participants on the stage, dramaturgy, relocation, described the choreographical lexics and the stylistics of the movements.

Key words: dances of Volyn, folk dances, M. Poliattykin, polka, folklore, vocal-choreographical composition, choreography, choreographical lexics, games.

UDC 793.31(477.82=161.2)+793.071(092)

FOLK DANCES OF VOLYN AND VOLYN POLISSIA IN FOLKLORE-ETHNOGRAPHICAL RESEARCHES OF MYKOLA POLIATYKIN

Stepaniuk Ihor – Candidate of Art (PhD), tutor of choreographical subjects, Lutsk pedagogical college, Lutsk

Aim of the article is to discover and to analyze the dances of Volyn and Volyn Polissia in folklore-ethnographical researches of Mykola Poliatykin.

Research methodology. Along with the commonly used methods of scientific research we used the methods of objectivity and historicism, comparative and typological methods, that helped to deduce the precondition, main stages of formation and development of Volyn choreographical art. The analysis of certain structural elements of choreographical art of Volyn were conducted with special methods (theoretical and empirical).

Results. The results of the given research prove that Mykola Poliatykin is one of the pioneers who used the complex approach to specify the dances of Volyn and Volyn Polissia, using the verbal and literature-graphical methods. Besides the literature-graphical method, he describes the dance movements, defines their stylistics and character. The materials disclosed by the famous choreographer demonstrate the variety of vocal-choreographical compositions, games rituals and dances, that is polkas.

In his folklore-ethnographical research he proves that such dance as polka is peculiar for many regions of Ukraine, but it is most commonly spread and developed in Volyn.

Novelty. The analysis of folklore-ethnographical researches of Mykola Poliatykin are carried out in the article in the context of highlighting the specificity of development of folk choreographical art of Volyn and Volyn Polissia, defining its stylistics and the character of dance movements.

The practical significance. The results of the scientific research can be used as the foundation of training and scientific manuals in the theory and history of choreography, monographic researches as well as additional material for the choreographers and ballet masters.

Key words: dances of Volyn, folk dances, M. Poliatykin, polka, folklore, vocal-choreographical composition, choreography, choreographical lexics, games.

Надійшла до редакції 1.12.2018 р.

УДК 78.071.2

ВОКАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКА ТВОРЧІСТЬ: ВІТЧИЗНЯНА НАУКОВА РЕФЛЕКСІЯ

Лавриненко Анастасія Володимирівна – аспірантка, Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, м. Київ
orcid.org/0000-0002-4265-8236

Аналізуються дисертаційні роботи українських вчених, в яких досліджуються різні аспекти вокально-виконавської діяльності як різновиду художньої та педагогічної творчості. Систематизовано дослідницькі роботи за галузями знань та основною тематикою наукового пошуку. Акцентовано увагу на зв'язку вокально-виконавської творчості з педагогічною практикою, а також на важливості продовження досліджень у даному напрямі, зокрема щодо характеристики виконавської манери та стилю конкретних українських співаків-вокалістів.

Ключові слова: вокально-виконавська творчість, дисертаційні роботи, мистецтвознавчі дослідження, педагогіка, міждисциплінарний підхід.

Постановка проблеми. Вокально-виконавська творчість і діяльність – це багатогранній неоднозначні феномени, що включають низку взаємопов'язаних аспектів: творчість, музично-виконавське мистецтво, вокальне мистецтво, музичний стиль, стиль виконання, вокально-виконавський процес, техніки постановки голосу, педагогічне мистецтво з підготовки співаків, професійне виконавство тощо. Саме завдяки такому поєднанню дані феномени і функціонують як органічна цілісність.

Українська дослідниця Н. Гребенюк справедливо зазначає, що в основі вокально-виконавської творчості, як особливого виду художньо-творчої діяльності, лежить процес творчого перевтілення вокаліста-виконавця в художника-інтерпретатора шляхом розвитку професійного мислення співака [3; 23]. Відтак, дослідження вокально-виконавської творчості передбачає також звернення до напрацювань педагогів, психологів, культурології і усіх тих, хто цікавився різними аспектами формування творчої особистості, феноменами обдарованості, таланту тощо. Тому її вивчення не обмежується суто мистецтвознавчим аналізом, а передбачає опертя на низку суміжних наукових